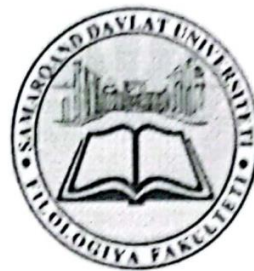

ВАЗОРАТИ ТАЪЛИМИ ОЛЙ, ФАН ВА
ИНОВАТСИЯҲОИ РЕСПУБЛИКАИ
ЎЗБЕКИСТОН

ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ
САМАРҚАНД БА НОМИ ШАРОФ
РАШИДОВ

Ба рўйхат гирифта шуд:

№ ДБ-60230100-4-08

« 04 » 10 соли

“ТАСДИК МЕНАМОЯМ”

Ректори ДДС

Р.И. Халмурадов

соли 2024

ДАСТУРИ ТАЪЛИМИ
аз фанни

ТАЪРИХИ АДАБИЁТШИНОСӢ

Соҳаи дониш:	200 000	- Соҳаи санъат ва фанҳои гуманитарӣ
Соҳаи таълим:	230 000	-Забонҳо
Равиши таълим:	60230100	-Филология ва омӯзиши забонҳо (забони тоҷикӣ)

Коди фан/ модули TF2804		Соли хониш 2027-2028	Семестри VIII	ECTS – Кредитҳо 4	
Коди фан/ модули Маҷбури		Забони таълим Тоҷикӣ		Соатҳои ҳафтаинаи дарс 4	
1.	Номи фан		Машғулоати аудиторӣ (соат)	Таълими мустақил (соат)	Умумӣ (соат)
	Таърихи адабиётшиносӣ		48	72	120

Мақсади фан. МФ.

1	I. Мазмуни фан Мақсади таълими фанни «Таърихи адабиётшиносӣ» ба донишҷӯёни филолог омӯзонидани афкори адабиётшиносии гузаштаи форсӣ-тоҷикӣ, шаклҳо ва роҳҳои ифодаёбии он, тамоюлоати асосии адабиётшиносии асримиёнагӣ, баррасии муҳимтарин асарҳои адабиётшиносӣ, таҳаввул ва ташаккули афкори адабӣ-назарӣ ва эстетикӣ назариятчиёни асримиёнагӣ ва муайян намудани равишҳои асосии он аст. Шинос намудани донишҷӯён ба адабиёти илмӣ оиди адабиётшиносии пешинаи форс-тоҷик, дар донишҷӯён тасаввур ва маълумот ҳосил кунонидан оид ба илми адабиётшиносӣ, унсурҳои муҳимтарини афкори илмӣ-назарии пешинаи форс-тоҷик, шинос намудани донишҷӯён ба муҳимтарин асарҳои адабиёти мумтози форс-тоҷик, дар донишҷӯён ташаккул додани малакаи таҳлили асари бадеӣ дар асоси талаботи адабиётшиносии гузашта. Ба даврҳо тақсим намудани афкори адабӣ назарии гузаштагон ва муайян намудани хусусиятҳои асосии афкори назарии мутафаккирони гузашта.
----------	--

II. Қисми асосии назарӣ (машғулоти маърузавӣ) II.I. Ба таркиби фан мавзӯҳои зерин дохил мешаванд: Шакли машғулоти: маъруза (М)	
M1.	Фанни таърихи адабиётшиносии мумтоз ва мавзӯи баҳси он. Адабиётшиносии мумтоз ва мавқеи он дар таърихи адабиёти мумтоз; чор шакли асосии ифодаи адабиётшиносии мумтоз; афкори назарӣ-фалсафии ҳақимони файласуф оид ба адабиёт, асарҳои ба истилоҳи илми бадеъ доир ба адабиёт ва афкори адабии суҳанварони ҷудогона дар зимни асарҳои бадеии онҳо. Мақоми асарҳои илми бадеъ дар таърихи адабиётшиносии мумтоз. Омӯзиш ва нашри осори илми бадеъ дар Тоҷикистон ва Эрон.
M2.	Шеър аз назари файласуфони Шарқ. Таърифи шеър аз назари Ибни Сино, Фаробӣ ва Насриддин Тусӣ ва муносибати он бо назарияи тақлид ба воқеият. Арасту ва «Поэтика»-и ӯ. Фарқи куллии таърифи фалсафии шеър аз таърифи шеършиносони асримиёнагӣ (Муаллифони китобҳои оид ба илми бадеъ). Назарияи таҳайюли бадеӣ ва таърифи «шеър-каломи муҳайял» дар афкори файласуфони номбурда.
M3.	Тазкираи «Лубоб»-ул-албоб»-и Муҳаммад Авфии Бухорӣ (асри XII) аввалин тазкираи форс-тоҷик. Хусусиятҳои ин тазкира. Мақом ва манзалати Муҳаммад Авфии Бухорӣ дар таърихи адабиётшиносии мумтози тоҷикӣ форс. Тазкираи «Лубоб»-ул-албоб»-и Муҳаммад Авфии Бухорӣ асри XII аз аввалин тазкираҳои адабиёти форсу тоҷик. Хусусиятҳо ва сохти тазкира «Лубоб»-ул-албоб»-и Муҳаммад Авфии Бухорӣ. Омӯзиши афкор ва ақидаҳои шеършиносии Муҳаммад Авфии Бухорӣ дар тазкираи «Лубоб»-ул-албоб».
M4.	“Тарҷумон-ул-балоғ” -и Муҳаммад Родуёӣ. Характер ва хусусиятҳои асосии ин асар. Мавқеи ин асар дар омӯзиши саноеи бадеӣ. Масъалаи шеър ва шоирӣ дар ин асар. Хусусият ва ҳамияти назарии асари Родуёӣ. Насриддини тӯсӣ ва осори адабӣ-илмӣ ӯ. “Меёр-ул ашъор” ва аҳамияти илмӣ-назарии он. «Ҳадоиқ ус-сеҳр»-Рашидуддин Ватвот ва арзиши илмӣ-назарии ин асар. «Ҳадоиқ ус-сеҳр» намунаи барҷастатарин намунаҳои осори қадимаи илми бадеъ. Ба санъатҳои суҳан доир будани он. Санъатҳои бадеии ҳам дар шеър ва ҳам наср роҷро дар бар гирифтани он. Таснифоти санъатҳои суҳан дар «Ҳадоиқ ус-сеҳр». Барои асарҳои ояндаи илми бадеъ чун манбаи асосӣ хидмат кардани он.
M5.	Рисолаҳои пешинаи доир ба илми бадеъ чун қисми таркибии адабиётшиносии мумтози тоҷик. Низомии Арӯзии Самарқандӣ ва «Ҷаҳор мақола»-и ӯ. Назарияи машҳури «Шоир зиштро ба сурати некӯ чилва диҳад ва некӯро дар хилфати зишт нишон деҳад»-и Низомии Арӯзии Самарқандӣ дар «Ҷаҳор мақола». Имтиёзи назарияи мазкур аз таърифи схоластикии шеър дар асарҳои оид ба илми бадеъ. Арзиши илмӣ-интиқодии “Ҷаҳор мақола” ва мавқеи ин асар дар

	рушди адабиётшиносии форсу тоҷик.
М6.	«Бадоеъ ус-саноеъ»-и Атоуллоҳи Ҳусайнӣ чун асари чамъбастии илми бадеъ. Омӯзиши он дар адабиётшиносии тоҷик. Хусусиятҳои «Бадоеъ ус-саноеъ». «Бадоеъ ус-саноеъ» фарқҳои он аз дигар осори пешинаи илми бадеъ. Мақоми ин асар дар таърихи илми бадеи мумтози форс-тоҷик. Асарҳои шеършиносии аз байн рафтаи Баҳроми Сарахсӣ (XI) ва Рашидии Самарқандӣ.
М7.	Ақидаҳои нақди шеърӣ муаллифи рисолаи «Ал-мўъҷам»-и Шамси Қайси Розӣ. «Ал мўъҷам фӣ маойири ашъор ил-аҷам»-и Шамс Қайси Розӣ барҷастатарин ва муҳимтарин асари илми бадеи мумтоз. Илми сегонаи саноеи бадеӣ, арӯз ва қофияро дар бар гирифтани он. Хусусияти адабӣ-танқидии асар. «Ал мўъҷам» манбаи муҳими адабӣ (намунаҳои ашъори шоирони асрҳои X-XII дар асар).
М8.	Вусъат ва ривочи илми сегонаи шеършиносӣ дар асрҳои XV-XVII. Чузбӣ таркибии фаолияти илмӣ гуногунсоҳаи донишмандон ҳисоб шудани машғули бо илмҳои сегонаи адабӣ-саноеи бадеӣ аруз ва қофия дар давраҳои мазкур. Ба вучуд омадани рисолаҳои зиёд оид ба илмҳои мазкур аз тарафи донишмандони ҳаваскори шеър ва шоирон. “Маҷолис-ун-нафоис”-и Алишер Навоӣ ва аҳамияти он дар илми адабиётшиносӣ. Асарҳои дигари илмӣ назарӣ дар ин аҳд.
М9.	Абдурахмонир Ҷомӣ ва афкори илмӣ назарӣ ӯ дар таҳқиқи масъалаҳои назарӣ шеърӣ шоирӣ. Мавқеи намоёни афкори адабӣ дар достону маснавиҳои «Ҳафт авранг»-и Абдурахмони Ҷомӣ. Омӯзиши афкори адабӣ-эстетикӣ Ҷомӣ дар адабиётшиносии тоҷик. Ақидаи Ҷомӣ доир баҳои шеърӣ чун зевари арӯзи сухан. Рисолаҳои илмӣ Ҷомӣ. “Нафоҳот-ун-унс” ва аҳамияти илмӣ ин асар. Боби ҳафтуми Баҳористон ва арзиши назарӣ он. Масъалаи назкур ва шакли асари бадеӣ аз назари Ҷомӣ. Андешаҳои шори мутафаккир доир ба улвият ва ҷовидонии сухани бадеӣ. Танқиди шоирони ёвағӣ ва беҳунар аз тарафи Ҷомӣ.
М10.	Ақидаҳои илмӣ-назарӣ дар аҳди маорифпарварӣ ва ҷадидӣ. Аҳмади Дониш ва ақидаҳои илмӣ назарӣ ӯ. Шамсиддин Шохин ва васфи ҳамасрони ӯ дар осораш. “Бадоеъ-ус-саноеъ” ва ақидаҳои назарӣ дар ин асар. Масъалаҳои шеърӣ шоирӣ дар тазкираи “Тӯҳфат-ул-аҳбоб”-и Возеҳ. Аҷзӣ ва муносибати ӯ ба шеърӣ шоирӣ. Абдурауф Фитрат ва масъалаҳои назарияи адабиёт. Садриддин Айнӣ ва масъалаҳои таърихӣ назарӣ адабиёт. “Намунаи адабиёти тоҷик” ҳамчун асари муҳими илмӣ. Тадқиқотҳои дигари Айнӣ дар бораи таърихи адабиёти форсу тоҷик. Айнӣ ва масъалаҳои шеърӣ шоирӣ. Айнӣ ва мактуботи ӯ. Айнӣ ва инкишофи насри бадеӣ. Айнӣ ва Рӯдакӣ. Айнӣ ва Навоӣ. Айнӣ ва Восифӣ. Айнӣ ва Бедил.

M11.	Масоили муҳими илми адабиётшиносӣ дар нимаи аввали асри XX. Оғози пайдоиш ва ташаккули адабиётшиносии давраи нав. Тамоюлотии шинохти моҳияти асари бадеӣ дар ин аҳд. Реализми сотсиолистӣ ва моҳияти он дар адабиёти бадеӣ. Масъалаи инкори суннат ва мерос ва оқибатҳои он дар ин аҳд. Масоили муҳими илми адабиётшиносӣ дар солҳои баъди ҷанги ҷаҳонӣ. Хусусиятҳои муҳими адабиётшиносии ин давр. Оғози тамоюлотии ҷиддӣ дар адабиётшиносии тоҷик. Масъалаҳои асосии назму насри ин давр дар тадқиқоти олимони адабиётшинос. Мудохилаи шоирон ва носирон ба масъалаҳои илми адабиётшиносӣ. Мавқеи Абулқосим Лоҳутӣ, Мирзо Турсунзода, Ҳабиб Юсуфӣ, Сотим Улуғзода дар инкишофи тадриҷии илми адабиётшиносӣ.
M12.	Шарифҷон Ҳусейнзода ва Абдулғанӣ Мирзоев. Фаъолияти адабиётшиносии онҳо. Шарифҷон Ҳусейнзода ва тадқиқоти илмӣ ӯ. “Баҳс ва андеша” ва мақоми ин тадқиқотҳо дар илми адабиётшиносии тоҷик. “Гуфтор аз ганҷи сухан” ва масъалаҳои адабиётшиносӣ. Таҳқиқи масъалаҳои мухталифи давраҳои таърихӣ ташаккули адабиёти форсу тоҷик дар тадқиқоти Шарифҷон Ҳусейнзода. Тадқиқоти муҳими А.Мирзоев дар ҷодаи илми адабиётшиносӣ. Таҳқиқ масъалаҳои таърихи адабиёт дар тадқиқотҳои А.Мирзоев. Рӯдакӣ ва тадқиқи ҳаёту фаъолияти вай дар тадқиқотҳои А.Мирзоев. Масъалаҳои робитаҳои адабӣ дар тадқиқ ин олим. “Монографияи “Биной” вааҳамияти таърихӣ он. Таҳқиқи масъалаҳои адабиёти асри 17 дар осори илмӣ А.Мирзоев.
M13.	Адабиётшиносони давраи нав ва тамоюлотии корҳои илмӣ-тадқиқӣ онҳо. Холиқ Мирзозода -мунаққид ва адабиётшинос. Таҳқиқи масъалаҳои “Таърихи адабиёт” дар осори илмӣ олим. Холиқ Мирзозода ва омӯзиши адабиёти аҳди маорифпарварӣ. Холиқ Мирзозода мунаққид. Расул Ҳодизода ва масъалаҳои адабиётшиносӣ. Таҳқиқи ҳаёт ва фаъолияти эҷодии Аҳмади Дониш дар осори илмӣ адабии Расул Ҳодизода. Расул Ҳодизода ва масъалаҳои адабиёти тасавуфӣ. Китоби “Адабиёти тоҷик дар нимаи дувуми асри 19” ва аҳамияти илмӣ назарии он. Мавқеи Расул Ҳодизода дар таҳқиқи сарчашмаҳои илмӣ-адабии давраҳои мухталиф. Муҳаммадҷон Шукуров ва аҳамияти вижагии навиштаҳои ӯ. Тадқиқоти адабиёти давраи нав дар осори илмӣ М.Шукуров. Услуби таҳқиқи осори вакилони адабиёти давраҳои мухталиф аз назари муҳаққ. М.Шукуров ва таҳқиқи осори Садри Зиё. М.Шукуров ва таҳқиқи аҳволу осори Садриддин Айний. “Таҳқиқи паҳлӯҳои бадӣ” ҳамчун асари муҳими илмӣ-назарӣ. М.Шукуров ва инкишофи илми нақди адабӣ.
M14.	Илми адабиётшиносии тоҷик дар охири асри XX ва ибтидои асри XXI. Фаъолияти илмӣ ва тадқиқотии адабиётшиносии Раҷаб Амонов, Соҳиб Табаров ва Садри Саъдиев дар аҳди нав. Фаъолияти адабиётшиносии Раҷаб Амонов. Адабиёти бачагон ва тадқиқи ин масъалаҳо. Фолклори тоҷик дар

	тадқиқи Рачаб Амонов. Соҳиб Табаров ва асосҳои назарии танқиди адабӣ. Тадқиқоти муҳими Соҳиб Табаров бобати Мунзим, ва Фитрат. Садрӣ Саъдиев ва фаъолияти адабиётшиносии ӯ. Муҳити адабии Самарқанд ва мероси адабии Сайидо дар тадқиқоти Садрӣ Саъдиев. Фаъолияти илмии Субҳон Амиркулов, Худой Шарифов, Ҷонон Бобокалонова ва дигарон дар адабиётшиносии тоҷик.
	III. Тавсия ва нишондодҳо оиди машғулоти амалӣ: Амалӣ (А) Барои машғулоти амалӣ мавзӯҳои зерин тавсия карда мешавад:
A1.	Ақидаҳои шеършиносии Ибни Сино ва Ал-Форобӣ.
A2.	Назарияи шеърӣ Низоми Арӯзии Самарқандӣ
A3.	«Тарҷумон ул-балоға»-и Родӣи аввалин асари назарии форсӣ ва мазмуну моҳияти он
A4.	Соҳтори тазкираи «Лубоб ул-албоб»-и Авфӣ ва шабоҳати он бо таърихи адабиёт.
A5.	Андешаҳои шеършиносӣ ва адабӣ-танқидии тазкираи Тазкират-уш-шуаро»-и Давлатшоҳи Самарқандӣ
A6.	Санъатҳои сухан аз назари муаллифи рисолаи «Ҳадоиқ ус-сеҳр»
A7.	«Ал муъҷам»-и Қайси Розӣ
A8.	«Бадоеъ ус-саноеъ»-и Атоуллоҳи Ҳусайнӣ
A9.	Манбаъҳои адабии асрҳои XVI-XVII
A10.	Равияҳои адабии эстетикӣ ва ҳоси назарии адабӣ дар даврони Юнони қадим.
A11.	Фанни шеър ва андешаҳои Арасту, Форобӣ, Ибни Сино, Ибни Рушд.
A12.	Назариёти шеършиносии Ҳоҷа Насриддини Тӯсӣ.
A13.	Аҳамияти ин тазкира «Тазкират уш-шуаро»-и Мутрибии Самарқандӣ (ибтидои асри XVII), хусусиятҳо ва соҳтори он. дар омӯзиши адабиёти нимаи дуюми асри XVI тоҷик.
A14.	Ақидаҳои нақдушшеърӣ Малехи Самарқандӣ дар тазкираи «Музокир-ул-асҳоб» .
A12.	Тазкираҳои охирҳои асри XIX ва аввали асри XX.

IV. Таълими мустақилона ва корҳои мустақил

Мавзӯҳо барои таълими корҳои мустақилона.

Нақшаи мавзӯӣ ва тақвими таълими мустақилона аз фанни “**Таърихи адабиётшиносии**”

№	Мавзӯҳо барои таълими корҳои мустақилона.
1.	Алоқамандии фанни адабиётшиносӣ бо таърихи адабиёти тоҷик.

2.	Таърихи адабиётшиносӣ ва нақдушшеърӣ мумтоз.
3.	Таърихи адабиётшиносии мумтоз ва тазкиранигорӣ.
4.	Шаклҳои ифодаи афкори адабиётшиносии мумтоз.
5.	Муносибати шоири мутасаввиф бо шеър ва шоирони дарбор (Асрҳои IX-XII).
6.	Ривочи суҳансанҷӣ ва нақдушшеърӣ дар асри XVII.
7.	Унсурҳои нақдушшеърӣ дар тазкираҳо (Тазкираҳои Мутрибӣ ва Малехо).
8.	Даврабандии таърихи адабиётӣ дар тазкира.
9.	Масъалаи шеър ва мусиқӣ дар шеършиносии мумтоз.
10.	Даврабандии таърихи адабиётшиносии мумтоз.
11.	Илми бадеи мумтоз чун поэтикаи нормативӣ.
12.	Фаҳмиши фалсафии шеър.
13.	Андешаҳои шеършиносии Мутрибии Самарқандӣ, муаллифи «Тазкират уш-шуаро».
14.	Масъалаи шеърӣ матбуъ ва шеърӣ маснӯъ дар шеършиносии асрҳои XVI-XVII.
15.	Назари шоирон ва шеършиносони гузашта ба эҷодиёти Рӯдакӣ.
16.	Рисолаҳои қофия ва мавқеи онҳо дар шеършиносии гузашта.
17.	Сохтори тазкираи «Лубоб ул-албоб»-и Авфӣ ва шабоҳати он бо таърихи адабиёт.
18.	Услуби жанрӣ ва ривочи нақди шеърӣ дар асри XVII.
19.	Масъалаи сабки нави шеърӣ дар шеършиносии асрҳои XVI-XVII.
20.	Масъалаи шеърӣ нав («шеърӣ миллӣ») ва шеърӣ суннатӣ дар адабиётшиносии ҳадидон аввали асри XX.
21.	Таҳлили мулоҳизаҳои Низомии Арӯзии Самарқандӣ дар бораи шеърӯ шоирӣ.
22.	Афкори адабии Унсурулмаолии Кайковус дар «Қобуснома»
23.	Шамс Қайси Розӣ ва афкори адабию назарии ӯ.
24.	Мавқеи тазкираҳо дар ташаккули илми адабиётшиносӣ.
25.	Мавқеи асарҳои илмӣ Айнӣ дар адабиётшиносии тоҷик
26.	17. Фаъолияти адабиётшиносии Абдулғанӣ Мирзоев ва Муҳаммадҷон Шукӯров
27.	Афкори адабию илмӣ Ҷомӣ дар «Баҳористон».
28.	Афкори адабии Садриддин Айнӣ дар «Намунаи адабиёти тоҷик».
29.	Шамс Қайси Розӣ дар бораи ашъори Рӯдакӣ.
30.	Афкори адабии Ҳофиз Шерозӣ.
31.	Алишер Навоӣ дар бораи масъалаҳои эҷоди бадеӣ.
32.	Мукотибаҳои Садриддин Айнӣ ва Абулқосим Лоҳутӣ.
33.	Арзиши ашъори Рӯдакӣ аз назари муосиронаш.
34.	Фикрҳои назарии Атоуллоҳ Маҳмуди Ҳусайнӣ дар илми адабиётшиносӣ.
35.	Афкори адабии Сайидо, Зебуннисо ва Бедил.
36.	Шоҳин дар бораи осори Аҳмади Дониш.

Мавзӯҳои таълими мустақилона аз фанни «Таърихи адабиётшиносӣ» бо мақсади такмил додани дониши талабагон интихоб гардидааст. Аз ҷумла, дар асоси таълими фанни «Таърихи адабиётшиносӣ» таърихи пайдоиши афкори назарӣ-танқидӣ, усули таҳлилу тадқиқи асари бадеӣ, дар Осиёи Марказӣ ва Хуросон ба назар гирифта шудааст. Фаъолияти толибилмон дар мактабу муассисаҳои таълимии дигар дар асоси амалиётҳо ва фаъолияти мустақилонаи талабагон, ки дар атрофи ин мавзӯҳо ҷустуҷӯ менамоянд ба амал бароварда мешавад ва арзёбӣ мегардад. Дар ин замина, донишҷӯён аз рӯи мавзӯҳои дар нақшаи корҳои таълими мустақилона пешниҳодшуда кор мекунанд. Дар барномаи таълимии фан механизми азхудкунии донишу малакаи донишҷӯён оид ба ҳар як мавзӯи зикршуда ошкор карда шудааст. Дастури таълимӣ ва нишондоди кори мустақилона аз фан барои такмил ва инкишофи ҷараёни таълим дар мактабҳои таълими умумӣ, барои тайёр намудани кадрҳои баландхисос, амиқан омӯхтани фанҳои тахассусӣ, тайёр намудани мутахассисон ва ходимони илмӣ ва таъмини самаранокии таълими ҳамагони арзишманд хоҳад буд.

3	I. Натиҷаҳои омӯзиши фан (компетенцияҳои ташаккулёбанда) Донишҷӯ дар натиҷаи азхудкунии фан: • дар заминаи баррасии осори адабӣ-илмӣ ва назарӣ дар заминаи таъсиррасонӣ ба ҳиссиёти донишҷӯён, ташаккули шахсияти вай дар ҷодаи некахлоқи фасеҳбаёнӣ соҳибсалиқавӣ; дар бораи адабиёти мумтози тоҷик ва усулҳои омӯзиши он тасаввур ҳосил намудан; оиди қонуниятҳои пайдоишу инкишоф ва хусусиятҳои давраҳои ҷудогонаи тараққиёти таърихи адабиёти мумтози тоҷик соҳиби дониши кофӣ гардидан; ҷараёнҳои асосии инкишофи адабиётшиносии мумтози тоҷикро <i>донистантанаш лозим аст</i>; • дар бораи равобиту пайвандҳои адабии халқи тоҷик бо халқҳои дигар дар ҷараёни таълими адабиётшиносии мумтозху имрӯз аз онҳо истифода намудан; бо тадқиқоти илмии дар бораи адабиётшиносии мумтози тоҷик анҷом ёфта комилан ошноӣ доштан ва дар фаъолияти касбӣ аз онҳо самаранок истифода намудан; дар бораи тадқиқи қиёсии осори адабӣ <i>малака ҳосил намуданаш лозим аст</i>; • дар бораи ҳаёт ва фаъолияти симоҳои намоёни адабиёти мумтози тоҷик маълумоти кофӣ ҳосил намуда ва аз онҳо баҳра бардошта тавоништанаш <i>ба тачрибаҳо соҳиб шуданаш лозим аст</i>.
4	VI. Методҳо ва технологияҳои таълим: • маърузаҳо; • кейс-стадиҳо ва маетодҳои мухталифи интерфаъл; • машғулотҳои амалӣ; • семинар (мантиқан фикр кардан, саволу ҷавоби тезкор); • бо гурӯҳҳо кор кардан; • тайёр намудани тақдирот;

	• лоиҳаҳои индивидуалӣ; • лоиҳаҳо барои ҳимоя кардани донишу маҳорату малака ва дар шакли ҷамоа кор кардан; • ассисментҳо.
	VII. Талабот барои гирифтани кредитҳо: Пурра аз худ намудани масоили мухталиф ва мафҳумҳои назарӣ ва амалии фан, дуруст баррасӣ намудани натиҷаҳои таҳлил, иҷро намудани супоришот ва вазифаҳо дар шаклҳои назорати ҷорӣ, марравӣ ва ба тарзи мустақилона фаъолият доштан ва иҷро намудани ин тарзи кор доир ба ҷараёни омӯзиш, аз рӯи назорати ниҳой супоридани кори хаттӣ, супоришоти тестӣ ва назоратҳои ассисментӣ.

АДАБИЁТ: АДАБИЁТИ АСОСӢ:

1. Бобокалонова Ҷ. Назаре ба таърихи таниди адабии тоҷик.- Душанбе: Маориф, 2003.
2. Маъруфи Раҷабӣ. Таърихи танқид ва адабиётшиносӣ. – Душанбе: Адиб, 1997.
3. Ҳамроев Ҷ. Таърихи танқиди адабӣ. Душанбе: «Ирфон» 2006.

АДАБИЁТИ ИЛОВАӢ:

4. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент, “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 29 б.
5. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 47 б.
6. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 485 б.
7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида” ги ПФ-4947-сонли Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда
8. Ҳамроев Ҷ. Нақди шеър. (Солҳои 60-80 уми асри XX). Тошкент:- «Фан», 2006.
9. Табаров.С.Ш. Дастури таълимӣ доир ба назарияи танқиди адабӣ. қ 1-2 Душанбе 1980-1883.
10. Абдулҳусайни Зарринқўб. Нақди адабӣ. Ҷилди аввал ва дуввум. – Техрон: Амири Кабир, 1373.-921 с.
11. Сируси Шамисо. Нақди адабӣ. –Техрон: 1383.
12. Ҳамроев Ҷ. Нақди Юнони қадим ва фанни шеър дар адабиёти форсӣ (дастури таълимӣ). – Самарқанд, 2001.
13. Энциклопедияи адабиёт ва санъати тоҷик, ҷ.1. – Душанбе: Сарредаксияи илмӣи энциклопедияи тоҷик, 1988. – 545с.
14. Энциклопедияи адабиёт ва санъати тоҷик, ҷ.2. – Душанбе: Сарредаксияи илмӣи энциклопедияи тоҷик, 1989. – 560с.

- 15.Энсиклопедияи адабиёт ва санъати тоҷик, ҷ. 3. – Душанбе: С.И.Э.М.Т,2003
- 16.Баранов В.И. Бочаров А.Г. Суровцев Ю.И. Литературно-художественная критика. Учебное пособие для студентов вузов. – Москва: Высшая школа. 1982.
- 17.Сатторов А. Аз таърихи афкори адабӣ ва эстетикаи форсу тоҷик (асрҳои X-XII). – Душанбе: 1972. 168 с.
- 18.Лукиянов. Г. Методологические проблемы художественной критики. Москва 1980.
- 19.Шукуров М. Паҳлӯҳои танқиди адабӣ. Душанбе: «Ирфон» 1976.
- 20.История русской литературной критики. Под редакцией. В.В.Прозоров. Москва: «Высшая школа» 2002. ст.7-20.
- 21.Айнӣ Садриддин. Намунаи адабиёти тоҷик. – Москва, 1926,
- 22.Амон Рачаб. Танқид ва ҷараёни адабиёт. – Садои Шарқ, 1972, №2.
- 23.Асозода Худойназар. Адабиёти форсӣ ва се шоҳи он. – Душанбе: Маориф, 1991.
- 24.Баранов В.И. (ва муаллифон). Литературно художественная критика. – Москва, Высшая школа, 1982.
- 25.Бараҳонӣ Ризо. Тилло дар мис. – Техрон.
- 26.Бахтин Н.Н. Литературно критические статьи. – Москва: Худож. лит, 1986.
- 27.Бақозод Ҷӯраҳон. Нависанда ва идеали замон. – Душанбе: Адиб, 1987.
- 28.Бақозода Ҷӯраҳон. Қиёми шеър. – А.С, 1992, 2 апрел.
- 29.Белинский В.Г. Чанд мақола. – Сталинобод, 1961.
- 30.Валихўчаев Б., Холматов Ш. Ўзбек совет адабий танқид таърихи. Лексия текстлари. 1-2 ҷ. – Самарканд, 1983-1984.
- 31.Зарринқўб. Танқиди адабӣ. – Техрон.
- 32.Зарринқўб. Шеърӣ бедурӯғ, шеърӣ бениқоб. – Техрон, 1535.
- 33.Кадканӣ. Дуктур Муҳаммадризо Шафей. – Суварӣ ҳаёл дар шеърӣ форсӣ. – Техрон, 1550.
- 34.Мирзозода Х. Адабиёт аз нуқтаи назари ҳаёт. – Душанбе: Ирфон, 1973.
- 35.Ҳодизода Р. Аз гузашта ва ҳозираи адабиёти нави тоҷик. – Душанбе: Ирфон, 1974; Аз Рӯдакӣ то имрӯз. – Душанбе: Адиб, 1988.
- 36.Ҳусейнзода Ш. Баҳс ва андеша. – Душанбе: Ирфон, 1964; Гуфтор аз ганҷи сухан. – Душанбе: Ирфон, 1985.
- 37.Шарифов Х. Каломӣ бадеъ. – Душанбе: Маориф, 1991. 160 с.
- 38.Шарифов Х. Услуб ва камолоти сухан. – Душанбе: Ирфон, 1985.
- 39.Ҷомӣ А. Баҳористон.-Душанбе: Адиб, 1997. (Боби ҳафтум. сах.102-125.)
- 40.Шамс. Қайси Розӣ. Ал мўъҷам. -Душанбе: Адиб,1991.
- 41.Авфии Бухорӣ. Лубоб-ул-албоб. – Лондон: 1906.
- 42.Атоуллоҳ Маҳмуди Ҳусайнӣ. Бадоеъ-ус-саноеъ. – Душанбе: Маориф, 1974. 221 с. (Бо сарсухан ва тавзеҳу таҳрири Р.Мусулмонқулов)
- 43.Кайковус Унсурулмаолӣ. Қобуснома.- Душанбе: Маориф, 1979. 192 с.

1974. 221 с. (Бо сарсухан ва тавзеҳу таҳрири Р.Мусулмонкулов)
 43. Кайковус Унсурулмаолӣ. Қобуснома.- Душанбе: Маориф, 1979. 192 с.
 44. Мухаммад ибн Умар Родуғӣ. Тарҷумон ул балоға. – рашидуддини Ватвот. Ҳадонқ - ус – сеҳр. / таҳияи матн ва тавзеҳоти Х.Шарифов. – Душанбе: Дониш, 1987.
 45. Низомӣ Арӯзин Самарқандӣ. Чаҳор мақола. /Муаллифи сарсухан ва таҳиякунандаи матн. Х. Шарифов ва У. Тоиров. – Душанбе: Ирфон, 1986.

Манбаъҳои ахборӣ:

46. www.ZiyoNet.uz
 47. <http://www.skachatreferat.ru/>
 48. tg.wikipedia.org Абдурахмон Ҷомӣ
 49. <http://yandex.ru/Адабиёти+тоҷик&clid>
 50. <http://dic.academic.ru/>
 1. <http://ru.wikipedia.org/wiki/модернизм...>

Масъулон ба фан/модул:

С.Хўчакулов – доктори фанҳои филологӣ (DSc), дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои Шарқи хориҷаи ДДС
А.А.Шерназаров – доктори фалсафа (PhD), муаллими кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои Шарқи хориҷаи ДДС

Муқарризон:

Х.Т.Мирзоев – доктори фалсафа (PhD), муаллими кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои Шарқи хориҷаи ДДС
Н.Қаюмов - доктори фалсафа оид ба фанҳои филология, муаллими калони Донишгоҳи педагогии Ёзбекистон ва Финландия

Гуруҳи корӣ барои таҳия ва танзими барномаҳои таълимӣ ҳамчунин супоришоти корҳои мустақил дар асоси фармоиши маъмурияти Донишгоҳ бо қарори № 301- ij аз санаи 16 августи соли 2024:

Раис:

проф. А.Носиров

Мудири кафедра:

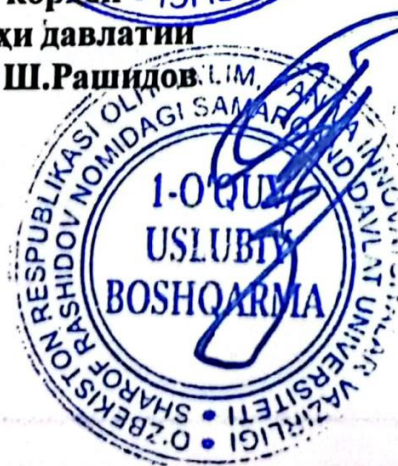
С.Хўчакулов

Декани факултет:

И.Д.Батазаров

Проректори аввали корҳои таълимии Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Ш.Рашидов

проф. А.Солиев

**Шароф Рашидов номидаги Самарқанд давлат университети тожик
филологияси ва хорижий шарқ тиллари кафедраси доценти
С.Хўжакулов ва А.Шерназаровларнинг «Адабиётшунослик тарихи»
фанидан тайёрлаган фан дастурига**

ТАҚРИЗ

Тақдим этилаётган намунавий ўқув дастури бакалавриатура таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандартларига мос ва Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инноватсиялар вазирлиги меъёри ҳужжатларига асосланган ҳолда нашрга тайёрланган. Ўқув дастури асосий мутахассислиги тожик тили ва адабиёти ўқитувчиси бўладиган олий ўқув юрти талабалари учун мўлжалланган дастур уч қисмдан иборат: кириш, асосий қисм, дарслик ва ўқув қўлланмалар рўйхати.

Кириш қисмида фаннинг олдида қўйилган мақсад ва вазифалар, адабиётшунослик тарихи фанининг адабиётшунослик илмлари ҳайъатида тутган ўрни бошқа илмлари билан алоқалари аниқ кўрсатиб берилган.

Асосий қисмда ўқув материаллари мазмуни борасида гап кетади. Унда адабий-назарий қарашларининг тараққиёт йўллари, адабиётнинг сўз санъати эканлиги, мазмун ва шакл уйғунлиги, адабий назарий қарашларнинг шаклланиш тамойиллари, адабиёт ва санъатнинг умумий қонуни эканлиги, бадиий асар мавзуси ва ғояси, образлилик масалалари ва унинг ўзига хос хусусиятлари, мумтоз адабиётда бадиий образ, бадиий асар тили, тожик шеърияти асослари, шеър вазни, адабий турлар ва жанрлар сингари масалалар таълими ва уларнинг еврилиши кўзда тутилган. Шунингдек, ўқув дастурида адабиёт назариясининг истиқлол мафкураси билан мавжуд алоқалари масалаларига ҳам алоҳида эътибор берилган.

Дастурда адабиёт назариясига оид бўлган тарихий асарлар, адабий алоқалар ва ўзаро таъсир, ижодий услуб, адабий мактаблар ва йўналишлар, ижодий методлар масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилган.

Бундай тартибда ўқув материалларини, тақдим этиш адабиётшунослик назарияси тарихи фанини талабалар томонидан ўқиб ўрганилишига қаратилган бўлиб, уларнинг адабий-назарий масалалар моҳиятини чуқур англашига ёрдам беради. Ана шу мулоҳазалар асосида муаллифлар С.Хўжакулов ва А.Шерназаровлар томонидан яратилган «Адабиётшунослик тарихи» ўқув дастурини амалга жорий этиш мумкин.

**Х.Мирзоев. СамДУ тожик
филологияси ва хорижий Шарқ
тиллари кафедраси доценти,
филология фанлари бўйича фалсафа
доктори**

**Шароф Рашидов номидаги Самарқанд давлат университети тожик
филологияси ва хорижий шарқ тиллари кафедраси доценти С.Хўжакулов ва
А.Шерназаровларнинг «Адабиётшунослик тарихи» фанидан тайёрлаган фан
дастурига
ТАҚРИЗ**

Ушбу тақдим этилаётган намунавий намунавий таълим дастури бакалавриатура таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандартларига мос ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлиги меъёри ҳужжатларига асосланган ҳолда нашрга тайёрланган. Ўқув дастури асосий мутахассислиги тожик тили ва адабиёти ўқитувчиси бўлган олий ўқув юрти талабалари учун мўлжалланган дастур уч қисмдан иборат: кириш, асосий қисм, дарслик ва ўқув қўлланмалар рўйхати.

Асосий қисмда ўқув материаллари мазмуни ҳақида гап кетади. Унда адабий-назарий қарашларининг тараққиёт йўллари, адабиётнинг сўз санъати эканлиги, адабиёт тарихида мазмун ва шакл уйғунлиги масаласи, адабиёт ва санъатнинг умумий қонуни эканлиги, бадиий асар мавзуси ва ғояси, образлик ва бадиий образ, сюжет ва композиция, бадиий асар тили, тожик шеърини асослари, шеър вазни, адабий турлар ва жанрлар сингари масалалар таълими кўзда тутилган. Адабиётшунослик ва унинг тарихий босқичлари, таркибий қисмлари ўрганилган. Адабиёт назариясининг адабиётшунослик илмлари ҳайъатидаги ўрни. Адабий-назарий тафаккур тараққиёти. Бадиий адабиёт ҳақида таълимот. Бадиий асар ва унинг таҳлил тамойиллари. Адабий тур ва жанрлар. Бадиий услуб ва ижодий метод муаммолари. Адабиётшунослик тарихида бадиийлик спецификаси, бадиий асар яхлитлиги ва тизимли таҳлили, адабиёт ва санъатда ғоявий тамойиллари, Арўз, қофия ва бадеъ каби адабиётшунослик қонунларининг еврилиши, бадиий ижод муаммолари ва истиқлол даври мафкураси. Миллий истиқлол ва бадиий ижод жараёни. Бадиий ижод машаққатлари. Дастурда анъана ва наваторлик, адабий алоқалар ва ўзаро таъсир, ижодий услуб, адабий мактаблар ва йўналишлар, ижодий методлар масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилган.

Дастурда асосий эътибор адабиётшунослик назарияси тарихий муаммоларини талабалар томонидан ўқиб ўрганилишига қаратилган бўлиб, уларнинг адабий-назарий масалалар моҳиятини чуқур англашига ёрдам беради. Ана шу мулоҳазалар асосида муаллиф С.Хўжакулов ва А.Шерназаровлар томонидан тузилган «Адабиётшунослик тарихи» намунавий таълим дастурини амалга тадбиқ этиш мақсадга мувофиқ.

**Н. Қайумов филология фанлари
бўйича фалсафа доктори, Ўзбекистон-
Финландия педагогика институти
«Бошланғич таълим методикаси»
кафедрасининг катта ўқитувчиси.**

Н. Қайумов
NING IMZOSINI
TASDIQLAYMAN
O'ZBEKISTON - FINLANDIYA
PEDAGOGIKA INSTITUTI
XODIMLAR BO'LIMI BOSHLAGI

